

SJAZD BUDOVATEĽOV KOMUNIZMU

RÓBERT ROŠKO

Veľká októbrová socialistická revolúcia, ktorá pred viac ako štyridsiatimi rokmi vyriekla ústami ruského proletariátu ortieľ smrti nad ruským kapitalizmom, upútala na seba pozornosť celého sveta. Národy správne pochopili, že Október nie je z tých vlín, ktoré sa roztriestia a zastavia na prvej prekážke a ktoré stratia dych skôr, ako sa rozbehnú. Všetko — sprisahaniami medzinárodného kapitálu počínajúc a medzinárodnou solidaritou práce končiac — svedčilo o tom, že s Októbrom sa rodí proces, ktorý sa neobmedzí len na jednu krajinu, ale ktorý skôr či neskôr zasiahne aj najvzdialenejší kút na Zemi. Nebol to teda údiv nezúčastneného, ktorý viedol národy k tomu, že svoj zrak upreli na Rusko. Revolučné Rusko prezradilo ostatným národom tajomstvo ich vlastnej budúcnosti a národy sa mu odvdáčili tým, že v ňom začali vidieť staršieho a skúsenejšieho brata, od ktorého sa možno mnohému naučiť.

Dejiny sveta za uplynulé štyri desaťročia javia sa jednak ako gigantický zápas ruskej revolúcie, derúcej sa dopredu húštinami a z hústín kapitalistického obkľúčenia, jednak ako usilovné sledovanie, preberanie, zmocňovanie sa a praktické overovanie skúseností, nazhromaždených touto revolúciou, mimo Sovietskeho sväzu. Proletariát krajín, ktoré po I. svetovej vojne buržoáznou moc nezvrhli, skoncentroval všetko svoje úsilie na to, aby dôkladne preskúmal a navždy si zapamätal prostriedky, metódy a cesty, ktoré umožnili zvrhnúť moc buržoázie v Rusku. Proletariát krajín, ktorým sa po II. svetovej vojne podarilo v odlišných podmienkach zopakovať Október, zameral sa zasa na osvojenie a na praktické uplatnenie všetkých skúseností, ktoré Sovietsky sväz získal za roky budovania socializmu. A tak už vyše štyridsať rokov udržuje si prvá socialistická krajina postavenie osvedčeného vodcu medzinárodného revolučného hnutia. Kráčajúc na čele, každú chvíľu je nútená vstupovať na neznámu pôdu, ísť cestami, ktoré zatiaľ nikto neprebádal, púšťať sa k vrcholcom, ktoré ešte nikto nedobyl. Prvá na svete zlomila politickú moc buržoázie a nastolila diktatúru proletariátu. Prvá na svete odstránila súkromné vlastníctvo a vybudovala socialistické výrobné vzťahy. Prvá na svete uskutočnila prenikavú revolúciu aj v oblasti kultúry. Teraz sa ocitla ako prvá na svete na prahu obdobia, ktorým sa začína rozvinutá výstavba komunizmu. XXI. sjazd KSSS, ktorý sa zišiel nedávno v Moskve a úlohou ktorého bolo rozpracovať otázku rozvinutej výstavby komunizmu v SSSR, nebol teda len záležitosťou národov Sovietskeho sväzu, ale nadobudol skutočne medzinárodný, skutočne celosvetový význam, a to práve v dôsledku avantgardného postavenia ruskej revolúcie v svetovom revolučnom hnutí.

*

Býva zvykom nazývať obzvlášť významné sjazdy historickými. Nemôže byť sporu o tom, že sa to v plnej miere vzťahuje i na XXI. sjazd KSSS. Týmto sjazdom vstupuje SSSR do takého obdobia svojich dejín, v ktorom sa všetko sústreďí na prípravu materiálnych a duchovných predpokladov, nevyhnutných pre bezprostredný prechod k uplatneniu komunistickej zásady „každý podľa svojich schopností, každému podľa jeho potrieb“. Na konci obdobia, ktoré sjazd otvoril, jasne sa črtajú obrysy beztriednej komunistickej spoločnosti.

Celé rokovanie XXI. sjazdu sa vyznačovalo prísnyim uplatňovaním marxisticko-leninskej zásady tesného spájania konkrétnej praktickej činnosti s hlbokým teoretickým pochopením a zdôvodnením tejto činnosti. Nie bezhlavé nakopenie faktov a cifier, ale široký hospodársky program, opierajúci sa o vedu. Nie abstraktné opakovanie známych poučiek, ale nové, smelé zovšeobecnenia, ktoré majú tú vlastnosť, že dokážu zagitovať, rozhybať a nadechnúť myseľ i city širokých mas. Prax, ktorá vie, čo chce a teória, ktorá jej v tom všemožne pomáha!

Principiálna jednota revolučnej teórie a pretvárajúcej praxe je znak, ktorým sa marxizmus líši od všetkých ostatných učení. Je to dané tým, že nositeľom marxizmu je robotnícka trieda, ktorá môže rozbiť vlastné okovy jedine tak, že oslobodí celú spoločnosť. To ju núti jednak k tomu, aby skúmala podmienky svojej činnosti v najširších spoločenských súvislostiach, jednak k tomu, aby sa vzdala akejkoľvek triednej uzavretosti. Bolo by však nesprávne hľadať v tejto jednote pevný, nemenný kryštál. Jednota sa realizuje v procese, bohatom na neočakávané a dramatické zvraty. Na konci každej významnejšej etapy revolučného hnutia sa prudko ruší a keď sa zasa obnoví, už je to iná, od predchádzajúcej kvalitatívne odlišná jednota. Inými slovami: Nestačí konštatovať, že XXI. sjazd KSSS prebiehal v znamení jednoty teórie a praxe, ale treba tiež preskúmať, v akých procesoch sa táto jednota zrodila a čo všetko bolo treba v záujme jej uskutočnenia prekonať.

Ako každá iná dejinná udalosť, aj XXI. sjazd KSSS má svoju „predhistóriu“, bez ktorej by ho nebolo možné plne pochopiť. Ak tento sjazd prerokoval a schválil sedemročný plán rozvoja národného hospodárstva SSSR, t. j. ak vytvoril najdôležitejší subjektívny predpoklad ďalšieho postupu vpred, bolo to umožnené jedine tým, že iný sjazd pred troma rokmi nezmieriteľnou kritikou všetkého nezdravého a skostnateľného pripravil najnevyhnutnejšie podmienky pre tento krok. XXI. sjazd KSSS je organickým rozvinutím ideí XX. sjazdu KSSS.

XX. sjazd KSSS zasiahol hlboko do života Sovietskeho sväzu a celého medzinárodného robotníckeho hnutia. Jeho nesmierny význam spočíva medziiným v tom, že sa so všetkou rozhodnosťou obrátil proti dogmatizmu a sektárstvu, organicky spätému s kultom osobnosti, že ostro kritizoval neplodné uľpievanie na litere marxizmu, že vystúpil proti odtrhnutosti teórie od praxe a proti zanašaniu subjektivismu do praktickej činnosti a že nastolil v krajine tvorivé ovzdušie. Netreba zdôrazňovať mimoriadny význam takéhoto ovzdušia pre rozvoj aktivity a iniciatívy pracujúcich. V tejto otázke dostal sa kult osobnosti do neriešiteľného protirečenia: Na jednej strane bol nútený uznať, že komunisticá spoločnosť môže byť výsledkom iba kolektívneho úsilia najširších ľudových mas, no na druhej strane redukoval náplň tohto úsilia na praktické plnenie postulátov, produkovaných mimo kolektívu, v hlave geniálneho jednotlivca. Je jasné, že to nemohlo prospieť ani teórii ani praxi robotníckeho hnutia a že škodlivé následky nevyhnutne sa museli prejaviť tu i tam.

XX. sjazd odsúdil taký štýl práce v činnosti strany a štátu, ktorý podväzoval tvorivé sily pracujúcich a nedovolil, aby sa plne rozvinuli a uplatnili. Proti kultu

osobnosti, ktorý zanedbával a nezriedka priamo falšoval cenné dedičstvo leninizmu, zdôraznil potrebu znovu a znovu sa k Leninovmu dielu vracaf a čerpať z neho podnety pre prácu vo všetkých oblastiach spoločenskej činnosti. Predovšetkým bola vyzdvihnutá idea kolektívnosti v straníckej práci. Sjazd sa kriticky vyjadril k porušovaniu demokratického centralizmu a orientovalo stranu na dôsledné uplatňovanie leninských noriem stranického života. Pokiaľ ide o neblahý vplyv kultu osobnosti na činnosť štátnych orgánov, bolo to najmä porušovanie revolučnej socialistickej zákonnosti, ktoré sjazd s celou váhou svojej autority podrobil prísnej kritike.

XX. sjazd znamenal začiatok novej etapy aj v oblasti marxisticko-leninskej teórie. Kým v období kultu osobnosti teoretická práca trpela značnou odtrhnutosťou od života, v dôsledku čoho nadobúdala stále výraznejšie črty školometstva, teraz sa situácia radikálne mení. Sám sjazd išiel v tomto smere príkladom a jeho teoretický prínos v otázke rozličných foriem prechodu od kapitalizmu k socializmu, v otázke koexistencie dvoch svetových sústav i v otázke zachovania miery neznámenal len teoretické zdôvodnenie novej taktiky medzinárodného robotníckeho hnutia, ale i signál pre odstránenie dogmatizmu zo spoločenských vied. Celým XX. sjazdom ako červená niť vinie sa myšlienka o potrebe samostatného myslenia. A je to pochopiteľné, lebo bez samostatného myslenia niet iniciatívy, niet činnorodej aktivity a nebolo by ani úspechov, ktoré Sovietsky sväz po XX. sjazde vo všetkých oblastiach hospodárstva a kultúry dosiahol.

XX. sjazd KSSS sa prejavil hneď v počiatku ako mohutný nástup celého revolučného robotníckeho hnutia, zbavujúceho sa vlastných nedostatkov a chýb, do rozhodujúcej etapy bojov s kapitalizmom. Niet sa preto čomu diviť, ak svetová reakcia zvetrila v sjazde smrteľné nebezpečenstvo pre seba a svoje záujmy a ak sa pokúsila demagogicky zneužiť poctivú a priamu kritiku kultu osobnosti, ktorá tam odznela. Nebývalý ideologický tlak zo strany buržoázie mal za cieľ zasiahť zmätok do myslí jednotlivých nezrelých a kolísavých komunistov a dezorientovať robotnícku triedu.

Na pomoc imperialistom pribehli juhoslovanskí revizionisti. Príbuzenský vzťah buržoáznej ideológie a revizionizmu sa prejavil najmä v období maďarskej kontrarevolúcie na jeseň r. 1956, keď do chrbta maďarskej robotníckej triedy vrážali nôž spolu s monopolistami i vedúci činitelia Sväzu komunistov Juhoslávie. Revizionizmus sa stal hlavným nebezpečenstvom a najvážnejšou prekážkou na ceste uskutočňovania generálnej línie XX. sjazdu. Boj proti nemu, ako konštatovala Deklarácia komunistických a robotníckych strán z novembra 1957, stal sa prvoradou povinnosťou celého medzinárodného robotníckeho hnutia.

KSSS však nestála iba pred otázkou boja proti revizionizmu. V radoch samej KSSS začala sa aktivizovať skupina vplyvných funkcionárov, členov najvyšších stranických a štátnych orgánov, cieľom ktorej bol boj za upustenie od línie XX. sjazdu a za návrat k starým, odsúdeným metódam práce. Činnosť tejto skupiny vyvrcholila na zasadaní ÚV KSSS v júni 1957. V dôsledku pevnosti a ideovej zomknutosti ÚV KSSS bola však skupina odhalená a rozbitá. Ešte raz sa potvrdilo, že idey XX. sjazdu oplývajú veľkou životnou silou a že zodpovedajú dobe, v ktorej a pre ktorú vznikli. Konzervativizmus a dogmatizmus, príznačný pre skupinu, podľa zásluhy utrpel porážku.

Vidíme teda, že v období pred XXI. sjazdom KSSS bola situácia na ideologickom fronte charakterizovaná jednak nebývalým rozmachom tvorivého uplatňovania a používania marxisticko-leninskej teórie, jednak úsilím odvieť robotnícke hnutie

z tejto cesty a vrhnúť ho do náručia či už revizionizmu alebo dogmatizmu. Rozhorčený boj, ktorý marxizmus-leninizmus zviedol s týmito dvoma nepriateľskými názormi, jasne odhalil ich škodlivý, triedne nepriateľský ráz. Ukázalo sa, že revizionizmus nemožno poraziť tými zbraňami, ktorými disponuje dogmatizmus a že dogmatizmus nemožno liečiť revizionizmom bez toho, aby pritom neutrpeli skutočné záujmy robotníckej triedy. Protiklad revizionizmu a dogmatizmu, ktorý sa slovné priodel do hávu neprekonateľnosti, musel v priebehu boja o seba prezradiť, že je len zdanlivý a že sa týka nie podstaty, ktorá je v oboch prípadoch idealistická a subjektivistická, ale iba formy prejavu a spôsobu maskovania sa.

Revizionizmus i dogmatizmus vystupovali pod zástavou tvorivého marxizmu-leninizmu. Rozdiel bol iba v tom, že každý z nich videl úhlavného nepriateľa v tom druhom. V skutočnosti jeden i druhý pracoval proti marxizmu-leninizmu a navzájom si boli blízki bezvýhradným ignorovaním potrieb robotníckeho hnutia. Toto odtrhnutie od praktického života prejavovalo sa u dogmatizmu ako fetišizovanie a mumifikovanie teoretických poučiek, u revizionizmu ako sofistické využívanie určitých nových faktov na zdiskreditovanie marxistického teoretického dedičstva. Potvrdilo sa, že len tvorivý marxizmus je schopný zabezpečiť živé spojenie teoretickej a praktickej činnosti proletariátu a že to môže urobiť jedine v boji proti obidvom nebezpečenstvám.

Na ideovú príbuznosť revizionizmu a dogmatizmu upozornil O. V. Kuusinen, keď v diskusii na XXI. sjazde povedal: „Každá etapa v živote krajiny vyžaduje nové úlohy. To, ako je známe, nechceli nijako uznať členovia protistraníckej skupiny. Nežiadali síce nahlas revíziu marxizmu, ale ich každodenná prax bola faktickou revíziou základnej poučky marxizmu-leninizmu, že totiž marxizmus-leninizmus nie je ustrnulá dogma, ale večne živé, večne sa rozvíjajúce učenie. Členovia protistraníckej skupiny mali stálu tendenciu omieľať do nekonečna staré známe veci. Bol to, aby som tak povedal, revizionizmus naruby“.

*

XXI. sjazd KSSS vniesol do marxizmu-leninizmu mnoho cenného. Tento prínos je výsledkom jednak hlbokej analýzy mnohostrannej praktickej činnosti, rozvíjajúcej sa v období posledných piatich rokov v podmienkach opätovného zavádzania leninských noriem stranického a štátneho života, jednak výsledkom teoretického zápasu, ktorý bolo treba zvíťaziť proti súčasnému revizionizmu a dogmatizmu ako dvom formám idealizmu. V tomto smere je náplň sjazdového rokovania skvelým príkladom toho, ako treba chápať otázku boja proti nepriateľským ideológiám a náhľadom. Potvrdilo sa, že negácia nesprávnych názorov, ak má skutočne splniť svoju úlohu, nesmie sa obmedziť na ich odsúdenie a popretie, ale že jej musí ísť v prvom rade o ich teoretické prekonanie, pričom pod teoretickým prekonaním rozumieme pozitívne vysvetlenie pálčivých problémov. Tam, kde dogmatizmus i revizionizmus utrpeli fiasko, totiž pri pokuse teoreticky sa vyrovnáť s novými veľkými otázkami súčasného sveta, XXI. sjazd KSSS rozvinul celý rad hlboko zdôvodnených a o argumenty sa opierajúcich záverov, ktoré sa stanú spoľahlivým kompasom pre ľud Sovietskeho sväzu a pre všetky komunistické a robotnícke strany v budúcom období.

Nemôže byť sporu o tom, že najpálčivejšou otázkou súčasného sveta je otázka prechodu ľudstva zo štádia kapitalistického do štádia komunistického. Nevyhnutnosť tohto prechodu vedecky zdôvodnili zakladatelia marxizmu. V ich prácach

nájdeme tiež myšlienku o nevyhnutnosti dvoch fáz komunistickej spoločnosti. Keďže však zakladatelia marxizmu nemohli predvídať konkrétny priebeh vývinového zákona dejín, ktorý objavili a dokázali, ostáva životne dôležitou úlohou každej novej etapy v dejinách robotníckeho hnutia znovu teoreticky preskúmať a preveriť vlastnú praktickú činnosť, ako aj všetky podmienky, v ktorých táto činnosť prebieha a vyvodíť z toho príslušné závery. Význam XXI. sjazdu KSSS spočíva v tom, že sa tejto úlohy ujal a že dal odpoveď na všetky základné aspekty problému, vytýčeného dejinami a zrelého na riešenie.

Prvým dôležitým záverom, ku ktorému XXI. sjazd KSSS došiel, bolo konštatovanie, že socializmus v Sovietskom sväze zvíťazil nielen plne, ale tiež definitívne. To znamená, že sa Sovietsky sväz ocitol na prahu druhej fázy komunizmu a že sa otázka prechodu ku komunizmu stala preň otázkou prvoradého praktického významu. No práve preto, že prechod k rozvinutej výstavbe komunizmu zostúpil z výšin teórie na nižšiny mnohostrannej praktickej činnosti, ukázala sa naliehavou potreba konkretizovať pôvodné marxistické poučky o dvoch fázach komunizmu a potreba doplniť ich o novšie a najnovšie skúsenosti z budovania socializmu v Sovietskom sväze a v ostatných socialistických krajinách.

V sjazdovom referáte sa hovorí o troch záveroch, týkajúcich sa prechodu spoločnosti ku komunizmu:

1. Prechod zo socialistického štádia do vyššej, komunistickej fázy je zákonitý historický proces, ktorý nemožno svojvoľne porušiť ani obísť. Komunizmus je možný iba za dvoch predpokladov: z ekonomického hľadiska je nevyhnutné zabezpečiť hojnosť hmotných statkov. Z morálneho hľadiska ľudia sa musia naučiť po komunisticcky žiť a pracovať.

2. Medzi socializmom a komunizmom nejestvuje ostrá hranica. Už v lone socializmu vznikajú a postupne sa rozmnožujú prvky a črty komunizmu. Prechod od socializmu ku komunizmu je nepretržitý.

3. Pre prechod od socializmu ku komunizmu je príznačné mimoriadne rýchle tempo. Pri riešení otázky tempa sa neslobodno ani ponáhľať a netrepezlivo zaväzovať to, čo ešte nedozrelo, ale nemožno ani ustrnúť na tom, čo sa dosiahlo. V prvom prípade by sa dobrá vec mohla skompromitovať, v druhom by došlo k stagnácii.

Zavŕšenie prvej etapy výstavby komunizmu v Sovietskom sväze zhoduje sa časovo so splnením základnej ekonomickej úlohy, pred ktorou Sovietsky sväz stojí, t. j. s víťazstvom v súťažení s USA, pričom sedemročný plán ako prvá časť tejto etapy má prispieť k víťazstvu rozhodujúcou mierou. V priebehu etapy a) budú postupne miznúť podstatné rozdiely medzi duševnou a fyzickou prácou; b) dôjde k zmenám v spôsobe odmeňovania; c) na program dňa sa dostane otázka prekónania podstatného rozdielu medzi mestom a dedinou.

Závery o dvoch fázach komunizmu, ako ich formuloval XXI. sjazd KSSS, majú všeobecnú platnosť a musia k nim prihliadať všetky socialistické štáty. Keď však otázku prechodu od socializmu ku komunizmu nebudeme skúmať z hľadiska jednej krajiny, ale z hľadiska celého socialistického tábora, vyvstane pred nami ďalší teoretický problém: Udržia sa hospodárske a kultúrne rozdiely, s ktorými vstupujú jednotlivé krajiny do obdobia budovania socializmu, nezmenené, alebo sa v priebehu tohto obdobia budú stierať a vyrovnávať?

Ako je známe, vývin v imperialistickom štádiu vyznačuje sa krikľavou nerovnomernosťou. Na základe mechanickej analógie pokúšali sa revizionisti dokázať, že podobná nerovnomernosť musí sa prejavovať i za socializmu. Z toho potom

vyvodzovali myšlienku o vládnúcich a podriadených krajinách vnútri socialistického tábora.

Sjazd túto myšlienku čo najrozhodnejšie poprel.

Nie je správne predpokladať — hovorí sa v sjazdovom referáte — že by jedna socialistická krajina ku komunizmu dospela a ostatné by ešte zostávali kdesi ďaleko vzadu, na počiatočných štádiách výstavby socialistickej spoločnosti. Na rozdiel od kapitalistickej hospodárskej sústavy pôsobí v socialistickej sústave zákon plánovitého a proporcionálneho vývoja, v dôsledku čoho v minulosti zaostalé krajiny, opierajúc sa o skúsenosti ostatných krajín, o spoluprácu a vzájomnú pomoc, rýchlo doháňajú čas a pozdvihujú svoje hospodárstvo a kultúru. Tak sa vyrovnáva spoločná línia hospodárskeho a kultúrneho rozvoja všetkých socialistických krajín.

Závažné myšlienky prináša XXI. sjazd i v otázke štátu a jeho ďalších osudov za socializmu a komunizmu. Ak klasikovia svojho času zdôrazňovali, že štát a komunizmus sú nezlučiteľné, mali na mysli plné víťazstvo beztriednej spoločnosti v celosvetovom meradle. Dokiaľ však jestvuje potreba čo i len jednej funkcie štátu, napríklad potreba čeliť vonkajšiemu nebezpečenstvu, akékoľvek snenie o odumieraní štátu je škodlivé.

Sjazd zdôraznil, že otázka odumierania štátu je otázkou rozvoja socialistickej štátnosti v komunistickú spoločenskú samosprávu, pričom pod rozvojom socialistickej štátnosti treba rozumieť všestranné rozvíjanie demokracie. Samozrejme, socialistická demokracia nemá nič spoločného s kvetnatými prejavmi buržoáznych ideológov o slobode, s prejavmi, za ktorými sa skrýva panstvo kapitálu a bieda pracujúcich. Jej náplňou je skutočná moc ľudu, zapájanie všetkých občanov do riadenia hospodárskej a kultúrnej výstavby, ich samospráva. V tomto smere Sovietsky sväz urobil už mnoho a najmä obdobie po XX. sjazde sa vyznačuje cielavedomým a dôsledným uplatňovaním takých foriem v činnosti štátu, ktoré znemožňujú byrokratizmus a rozvíjajú aktivitu a iniciatívu pracujúcich. Ďalšie prehlbenie socialistickej demokracie prinesie realizácia sjazdových uznesení. XXI. sjazd navrhol, aby niektoré funkcie, doteraz vykonávané štátnymi orgánmi, postupne prešli do kompetencie spoločenských organizácií. Týka sa to najmä niektorých kultúrnych služieb obyvateľstvu, zdravotníctva, telovýchovného hnutia a tiež otázok zabezpečovania verejného poriadku a pravidiel socialistického spolunažívania. Pri uskutočňovaní posledného navrhovaného opatrenia pôjde hlavne o prenesenie funkcií, vykonávaných doteraz orgánmi milície, súdu a prokuratúry, na také dobrovoľné spoločenské orgány, ako sú súdružské sudy a ľudová milícia.

Bolo by však nesprávne sa domnievať, že týmito opatreniami sa socialistický štát odstraňuje a ruší. Z hľadiska existencie štátu je úplne ľahostajné, či určitú politickú funkciu vykonávajú štátne orgány alebo spoločenské organizácie. Aj najrozvinutejšia a najvšestranejšia demokracia je formou štátu. No práve rozvíjanie socialistickej demokracie je tou cestou, na ktorej sa postupne nahromadia prvky novej kvality, nevyhnutné pre prechod ku komunistickej samospráve.

XXI. sjazd KSSS tiež rozvinul a ďalej konkretizoval teoretické závery, ku ktorým dospel XX. sjazd KSSS. Tému o rozličných formách prechodu k socializmu, zdôrazňujúcu závislosť tempa, ciest a spôsobov revolúcie od špecifických podmienok tej-ktorej krajiny doplnil o novú tézu, podľa ktorej vo vývine všetkých krajín, spejúcich ku komunizmu, sú hlavnými a určujúcimi všeobecné zákonitosti, a nie ich špecifické prejavy. Pokiaľ ide o problém zachovania mieru, mohol XXI. sjazd na základe nových faktov z oblasti medzinárodných vzťahov plne potvrdiť myšlienku XX. sjazdu o tom, že vojny nie sú osudovo nevyhnutné. Okrem toho

ukázal, že v dôsledku hospodárskych úspechov Sovietskeho sväzu a celého socialistického tábora v budúciich siedmich rokoch mierové sily vzrastú natoľko, že bude možné navždy vylúčiť vojnu zo života spoločnosti, a to aj za predpokladu neúplného víťazstva socializmu.

Ako vidieť, z XXI. sjazdu KSSS, na ktorom sa rokovalo o ďalšom priebehu socialistickej revolúcie, vzišiel rad neobyčajne dôležitých poučiek a záverov. Všetci však chápeme, že tieto závery a poučky majú cenu len potiaľ, pokiaľ sa stanú východiskom k praktickej činnosti. Keď sa vytýči cieľ, keď sa zistí, že existujú všetky objektívne podmienky na jeho splnenie, závisí všetko od toho, s akou húževnatosťou a rozhodnosťou sa chopíme diela.

Aby sa myšlienky XXI. sjazdu zmenili na skutočnosť, je potrebné zorganizovať mohutný front práce. V tomto fronte práce, ktorý zďaleka nekončí na hraniciach Sovietskeho sväzu, má svoje pevné miesto i Československá republika a v nej naša filozofia. Čím skôr si naša filozofia osvojí to základné, čo XXI. sjazd priniesol, čím skôr sa jej podarí spojiť silu intelektu s rozmachom praktického komunistickeho tvorenia, tým lepšie a účinnejšie bude môcť tomuto tvoreniu prospievať. Je v záujme komunizmu, aby filozofia tento krok urobila.